

מהי חופה

עוד אומר נתיבי עם – שפריסת הטלית מעל החתן והכלה זו היא כניסתם לחופה.

לשאלה מהי חופה? מצאנו בפוסקים מספר שיטות:

1. הרמב"ם⁷ ושולחן ערוך⁸ – חופה היא ייחוד הראוי לביאה - בבית החתן (לצורך העניין גם מלון שנשכר על ידי החתן קרוי בית החתן, וכן חדר ייחוד באולם השמחות השמור לשם כך)
2. הר"ן⁹ – מעשה החופה הוא שמכניסה לביתו ללא ייחוד הלכתי
3. המרדכי והריאז¹⁰ – חופה היינו פריסת טלית על ראש החתן והכלה ואמירת ברכות הנישואין מתחתייה.
4. הרמ"א¹¹ ואחרונים - החופה הינה סימן ("היכר" כלשון החזון אי"ש) של מעבר הכלה לרשות הבעל, ויכול להתבטא במגוון דרכים: קלונסאות, הינומה, סדינים (פרוכות), הולכה לחצרו.

נראה שעתה נוהגים הכול בשיטה האחרונה – סימן הכר למעבר הכלה לרשות הבעל - כשזה משתנה מקהילה לקהילה. מנהג האשכנזים לצאת י"ח כל השיטות ולכן תחילה יכסה החתן את כלתו בהינומה ואח"כ יכנסו שניהם מתחת ליריעה הפרוסה ע"ג הכלונסאות ולבסוף יכנסו לחדר ייחוד ע"פ עדים. ובירושלים נוהג מנהג פרישת הטלית כפי דברי הנתיבי עם.¹²

ולסיכום נביא את דברי הבן איש חי¹³ הסוקר מנהגים רווחים בנושא:

"אסרו חז"ל לאיש לבא על ארוסתו קודם כניסתה לחופה, וכתב הרמ"א ז"ל בהגהת השולחן דהמנהג הפשוט עכשיו לקרות חופה למקום שפורסין יריעה או טלית על גב קלונסין ומכניסין תחתיה החתן והכלה ברבים ומקדשה ומברכים שם ברכת אירוסין וברכת נשואין, ואח"כ מולכין אותם לביתם ואוכלים ביחד החתן והכלה במקום צנוע וזו היא החופה הנהוגה עכשיו עד כאן דבריו ובעיר הקודש ירושלים תוב"ב המנהג שהחתן לובש טלית מצויצת כהלכתה בברכת אירוסין, ואח"כ קודם ברכות הנשואין משליכין את הטלית גם על ראש הכלה ויהיה פרוס על החתן וכלתו יחד וזהו חופה דידהו, ופה עירנו בגדא"ד יע"א המנהג לפרוס וילון כנגד הכלה בשעת שבע ברכות של הנשואין שמברכין אחר ברכת אירוסין וזה הוילון קורין אותו בערבי כיד"ר (אפיריון כלולות) ופרוס במחיצה כנגד הכלה בינה ובין החתן והמברך ואין נוהגים ללבוש טלית, ואפשר הטעם דלא נהגו בטלית מפני כי פה עירנו עושים חופה ושבע ברכות אחר ערבית בשקיעת החמה, או אחר שקיעתה או עד חשיכה ממש¹⁴ ואין ראוי ללבוש טלית אותו זמן וזה הוילון הוא סימן החופה אצלנו דכל דברים שעושין בשעת החופה אינם אלא לסימן שהם עושין דבר שנראה ממנו שמיחדה להכניסה לביתו ומפרישה להיות לו לאשה גמורה, ואצלנו פריסת הוילון שקורין בערבי כיד"ר הוא הסימן לדבר זה, וקודם כמה שנים בטלנו זה הוילון ועשינו במקומו ארבעה עמודים שפרוס עליהם בגד כאוהל הפרוס על ארבעה קונסין ומעמידין החתן והכלה ביחד תחתיו ואח"כ נתקלקל זה המנהג וחזרנו (י"ג להזהירם) לעשות וילון כמנהג הקודם."

⁶ רמ"א, דרכי משה, אבן העזר, ס"ב: א': "אמנם המנהג שלא לברך ברכת חתנים עד אחר שתכנס לחופה וכ"נ מדברי בה"ג"

⁷ רמב"ם הלכות אישות פרק י הלכה א

⁸ שו"ע א"ע סימן נ"ה סעיף א': "... עד שיביא אותה לתוך ביתו ויתייחד עמה ויפרישנה לו וייחוד זה הוא הנקרא כניסה לחופה."

⁹ ר"ן על הרי"ף, כתובות דף א עמ א: "חופה היינו כל שהביאה הבעל מבית אביה לביתו לשם נישואין"

¹⁰ וכתבו אחרונים שכן הוא מנהג הספרדים וראה מ"ש בספר בית חתנים פרק ד סעיף א: ואף שקיבלנו הוראות מרן, במקום שהמנהג נגד מרן, אזלינן בתר מנהג.

¹¹ שו"ע א"ע סימן נ"ה סעיף א, .. הגה " ... והמנהג פשוט עכשיו לקרות חופה מקום שמכניסים שם יריעה פרוסה על גבי כלונסות, ומכניסים תחתיה החתן והכלה ברבים, ומקדשה שם ומברכין שם ברכת אירוסין ונשואין, ואחר כך מוליכים אותם לביתם ואוכלים ביחד במקום צנוע, וזהו החופה הנהוגת עכשיו."

¹² יש נוהגים לפרוס הטלית מעל הזוג, ויש נוהגים לפרוס על הזוג, ויש נוהגים תחילה על הזוג ואח"כ מעל הזוג.

¹³ בן איש חי שנה ראשונה שופטים, סימן י"ב

¹⁴ נושא החופות הנערכות לאחר שקיעת החמה כבר נידון בביקורת נוקבת של הנתיבי עם בסימן שלט סעיף ד ע"ש.

יובל

בהודאה למסייעים אליהו חי, ואברהם תורגמן